

ԲՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այս խորագրին տակ յաջորդաբար պիտի տանք մարմնի զոնազան մասերու եւ գործարաններու պաշտօններուն մասին ամփոփ ծանօթութիւններ, որոնց ամբողջութիւնը ծանօթ է «բնախօսութիւն»-physiologie» անուան տակ:

(ԽՄԲ.)

Ա Ր Ի Ի Ն Ը

Կեանքի առօրեայ փորձառութիւնը մեզ ցոյց տուած է արեան դերագոյն նշանակութիւնը մեր կազմուածքի մէջ: Ինքը՝ բնութիւնը, կարծես թէ մեզ ներշնչած է որ արեան ամէն մի կաթիլ՝ մեր կեանքի մէկ մասնիկը՝ կը պարունակէ իւր մէջ և եթէ պատահամբ մեր մարմնի մի որ և է մաս վերաւորուի, մենք բնազդամբ ամէն միջոց կը դործադրենք, որքան կարելի է շուտ դադրեցնել սակաւագոյն արեան հոսումը:

Եւ իրաւ, եթէ նոյն իսկ առոյգ, բոլորովին առողջ մարդու արեան անօթներէն մէկը պատահամբ վերաւորուի, արիւնաքամ ըլլայ, կորսնցուցած արիւնի քանակի համեմատ, մենք կը նշմարենք անոր վրայ շարք մը փոփոխութիւններ՝ ուժասպառութիւն, դէմքի գունատում, մարմնի պաղելը, աչքերու ցլէքի պակսիւր, սրտի բաբախումներու, զգայնութեան և գիտակցութեան հետզհետէ տկարանալը և, ի վերջոյ, եթէ արեան հոսանքը չդադրի, անողոք մահ: Եւ քիչ առաջուան բոլորովին առողջ, կայտառ և ծաղկափթիթ, կենդանի արարածին տեղ, կը անհնէք դալկահար անշունչ դիակ մը:

Այս սովորական, բայց պերճախօս օրինակը մեզ կը ցուցնէ թէ ինչպէս, կորսնցնելով մեր արիւնը, մենք կը կորսնցնենք և մեր կեանքը: Ահա թէ ինչու դեռ հարիւրաւոր դարեր առաջ Մովսէս Մարգարէն Ս. Գրգի մէջ կ'ըսէ թէ մարմնոյ կենդանութիւնը կախուած է արիւնէն: Իսկ Կէօթէի Մէֆիստֆէլէսը հետեւեալ խօսքերը կ'ուղղէ Ֆաուստոսին. «Միբելիս, արեան մէջ մի ինչ որ առանձին բան կայ» և երեւի այդ «մի ինչ որ առանձին բան» նախազգացումը մեզ կը ստիպէ փնտռել շարք մը հոգեկան երեւոյթներու բացատրութիւնը արեան մէջ, որուն շնորհիւ «արիւնս եռաց», «արիւնս պղտորեցու», «ազնիւ արիւն, պիղծ արիւն» և այլ նման ոճեր սովորական են դարցած մեր խօսակցութեան մէջ:

Տարրական կենսաբանութիւնը, լիուլի կ'արդարացնէ կեանքի

ցուցմունքները, Գիտնականներուն վաղուց ծանօթ էր այն մեծ դերը որ կը կատարէ արիւնը մեր շնչառութեան գործողութեան մէջ, Գիտէին թէ կարմիր գնդիկները կը կատարէին թթուածինի բեռնակրի դերը մեր կազմուածքի մէջ, Դեռ մօտ անցեալի մէջ, շնորհիւ Ռուս-գիտնական Մէչնիկովի աշխատասիրութիւններուն, մենք սորվեցանք արեան ճերմակ գնդիկներու՝ վարակումներու դէմ պաշտպանողական դերը. իսկ վերջին տարիներու մէջ, շնորհիւ շարք մը գիտնականներու անխոնջ աշխատանքներուն, արեան ախտաճանաչական դերը այնքան կարեւորութիւն ստացաւ, որ, իբրեւ ախտաճանաչական և կարգ մը պարագաներու մէջ բուժիչ միջոց, անոր ուսումնասիրութիւնը հիմնաքար պէտք է համարել ներկայ բժշկութեան և առողջապահութեան:

Մինչ մի քանի տասնեակ տարիներ առաջ, հիւանդութիւնները որոշելու համար, քիչ անգամ կը դիմուէր արեան քննութեան, և այս մասնաւորապէս արեան հիւանդութիւններու պարագային, ներկայիս արեան թէ ձեւաւոր փարբերու և թէ շիճուկի քննութիւնը, ախտաճանաչութեան անհրաժեշտ պայմանը կը հանդիսանայ:

Շատ անգամներ արեան մէջ լալլըրանի մանրէի գոյութիւնը միայն հնարաւոր կը դարձնէ մալարիայի (զողերոցքի, ճահճատենդ) ախտորոշումը և այժմ որո՞ւ համար զաղտնիք է որ սիֆիլիսի թէ ախտորոշումը և թէ կանոնաւոր դարմանումը հնարաւոր է միայն և միայն արեան շիճուկի սխտեմագիք քննութիւններու շնորհիւ:

Ահա թէ ինչու մենք պիտի աշխատինք ծանօթացնել մեր ընթերցողներուն արեան բաղադրութեան հետ, ցոյց պիտի տանք թէ ան ինչ մասերէ բաղկացած է և ինչ դեր կը խաղան այդ մասերը մեր կազմուածքի մէջ, Պիտի խօսինք անոր քիմիական, ֆիզիքական և կենսաբանական յատկութիւններուն մասին և աշխատինք բացատրել անոր մեր կազմուածքի մէջ կատարած կենսական դերին պատճառները:

(Շարունակելի)

ԲԺ. Ե. ՄԻՆԱՍԻԱՆ

ԸՆԹԵՐՑՈՂ

ԴՈՒՆ ԿԸ ՍԻՐԵՍ «ԲՈՒԺԱՆՔ»ը, քանի որ բաժանորդագրուած ես, կը կարդաս և կ'օգտուիս:

ՁԵՍ ՈՒՁԵՐ ՃԻԳ ՄԸ ԸՆՆԼ, տարածելու համար քու թերթդ, բաժանորդագրելով ծանօթներդ, որպէսզի ուրիշներն ալ կարդան, սիրեն և օգտուին «Բուժանք»էն և զարգացնեն զայն:

Իսկ եթէ ուրիշին «Բուժանք»ը կը կարդաս, անմիջապէս բաժանորդագրուէ ու տարածէ «Բուժանք»ը: Որովհետեւ չի բաւեր կարդալ, ալ պէտք է ունենալ և պահել «Բուժանք»ը, որու մէկ խորհուրդը կրնայ քանի մը անգամ փոխարինել տուած բաժնեգինդ: